

Rahoitustilinpito

2008

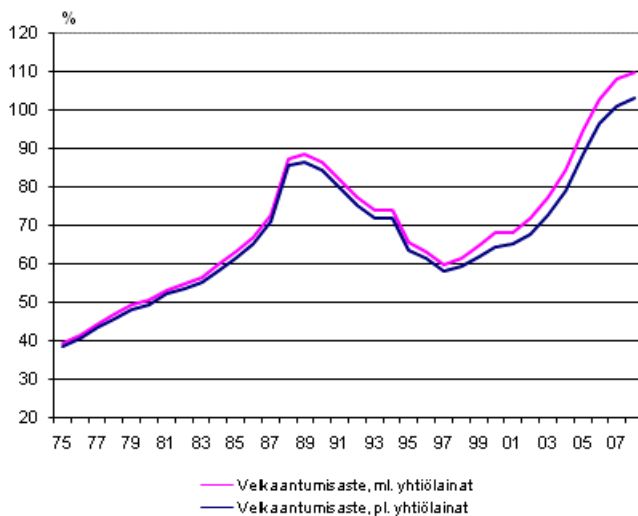
Rahoitustilinpidon tarkistettut tiedot vuodelta 2008 ilmestyneet

Vuotta 2008 koskevat rahoitustilinpidon vuositiedot on tarkistettu täydentyneiden lähdetietojen perusteella. Ennakkotiedot julkaistiin heinäkuussa 2009. Lisäksi kansantalouden eri sektoreiden rahoitustaseita ja -virtoja kuvaavan tilaston aikasarjoihin on tehty kaksi merkittävää muutosta. Julkaistua tietosisältöä on samalla laajennettu kattamaan mm. tasetiedot vuosilta 1970 - 1994.

Asunto-osakeyhtiöiden lainat lisätty kotitalouksien velkaan

Pääosa asunto-osakeyhtiöiden veloista ja saamisista on siirretty asuntoyhteisöiltä kotitalouksille. Kotitalouksien laskennallinen osuus veloista ja saamisista perustuu arvioon kotitalouksien omistussuudesta asunto-osakeyhtiöissä. Muutos lisäsi erityisesti kotitalouksien lainavelkaa ja talletussaamisia, ja vastaavasti vähensi asuntoyhteisösektorin vastaavia eriä. Vuoden 2008 lopussa kotitalouksien osuus yhtiölainoista oli 5,9 miljardia euroa. Lainavelan kasvun myötä kotitalouksien velkaantumisaste (lainavelan suhde käytettävissä olevaan tuloon) nousi koko vuodesta 1975 alkavassa aikasarjassa. Vuoden 2008 velkaantumisasteeksi saatiin näin 109,8 prosenttia, kun se ilman laskennallista osuutta yhtiölainoista olisi 103,2 prosenttia. Käsittely on yhtenäinen muun kansantalouden tilinpidon kanssa.

Kotitalouksien velkaantumisaste 1975 - 2008

Muut aikasarjamuutokset

Valtion eläkerahasto on uudelleen luokiteltu valtiosektorista työeläkelaitoksiin kansantalouden tilinpidossa. Muutos tehtiin rahoitustilinpidon osalta EKT95:n mukaiseen aikasarjaan, joka alkaa vuodesta 1995. Tuloksena valtion rahoitusvarat vähenivät ja vastaavasti työeläkelaitosten varat kasvoivat rahaston sijoitussalkun verran. Sijoitussalkun arvo oli 10,3 miljardia euroa vuoden 2008 lopussa. Lisäksi valtion velka kasvoi, koska aiemmin rahaston lainasaamiset valtiolta ja sen hallussa olevat valtion joukkovelkakirjat oli eliminoitu sisäisinä erinä valtion velasta. Erät ovat olleet vuoden 2004 jälkeen pieniä. Muutoksella ei ole vaikutusta julkisyhteisöjen sulautettuun velkaan.

Vuoden 2008 tietoihin tehtiin täydentyneistä lähdetiedoista johtuvia juoksevia tarkistuksia, jotka koskevat lähinnä yritysten ja ulkomaiden tietoja.

Julkaistavaa tietosisältöä on laajennettu merkittävästi

Käyttäjien tarpeiden perusteella rahoitustilinpidosta julkaistavaa tietosisältöä on kasvatettu. Vuodesta 1995 alkavaan EKT95:n mukaiseen aikasarjaan on lisätty vastinsektoritiedot, joiden kautta voidaan tarkastella sektoreiden välisiä velka- ja saamissuhteita sekä rahoitusvirtoja. Käytetty sektoriluokitus on myös aiemmin julkaistua tarkempi.

Rahoitustilinpidon tasetiedot käsittävä aikasarja vuosille 1970 - 1994 julkaistaan nyt ensimmäistä kertaa kokonaisuudessaan. Aikasarja poikkeaa merkittävästi EKT95:n periaatteista kattavuuden, yksiköiden luokittelun ja rahoitusvarojen arvostuksen osalta. Erot on kuvattu tarkemmin tilaston laatuselosteessa. Eri vuosina vaihtelevien luokittelukäytäntöjen vuoksi tiedot esitetään melko karkealla sektori- ja vaadejaottelulla.

Sisällys

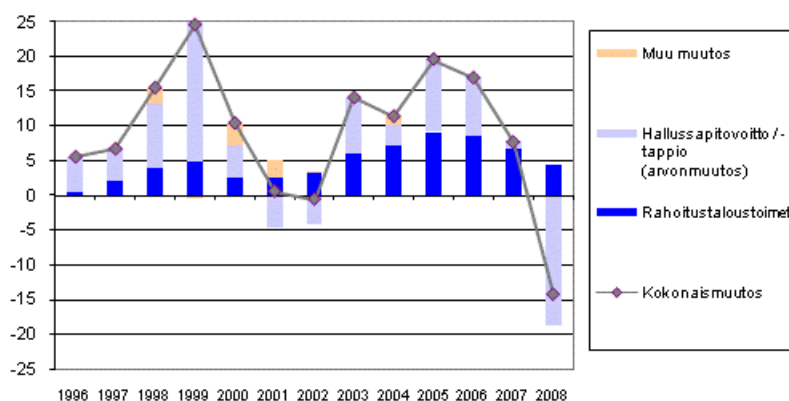
Kotitalouksien rahoitusvarat vähenivät voimakkaasti vuonna 2008.....	4
Julkisen sektorin varallisuusasema heikkeni.....	4
Yritysten lainat kasvoivat voimakkaasti	5
Sijoitukset ulkomaisiin osakkeisiin tyrehtyivät.....	5
Yritysten ja kotitalouksien velat ovat kasvaneet nopeasti	5
Tilastolliset erot kasvussa	6
Liitetaulukot	
1. Kotitalouksien rahoitusvarat.....	7
2. Kotitalouksien velat.....	7
3. Kotitalouksien rahoitusvarojen nettohankinta.....	7
4. Kotitalouksien velkojen nettohankinta.....	7
5. Yritysten rahoitusvarat.....	8
6. Yritysten velat.....	8
7. Nettorahoitusvarat sektoreittain.....	9
8. Rahoitustaloustoimet sektoreittain.....	10
9. Tilastollinen ero sektoreittain.....	11
Kuviot	
Kotitalouksien rahoitusvarat 1995-2008, mrd euroa.....	12
Kotitalouksien rahoitusvarojen muutos 1996–2008, miljardia euroa.....	12
Yritysten liikkeelle laskemat noteeratut osakkeet, netto* 1997-2008, miljardia euroa.....	12
Kotitalouksien velkaantumisaste 1975–2008.....	13
Laatuseloste: Rahoitustilinpito.....	14

Kotitalouksien rahoitusvarat vähenivät voimakkaasti vuonna 2008

Sijoitusten arvonalentumisista johtuvat hallussapitotappiot käänsivät kotitalouksien rahoitusvarojen arvon jyrkkään laskuun vuonna 2008. Kotitalouksien rahoitusvarojen arvo pieneni kaikkiaan 14 miljardia euroa. Samalla edellisvuonna alkanut siirtymä rahastosijoituksista talletuksiin voimistui.

Kotitalouksille aiheutui rahoitusvaroista hallussapitotappioita kaikkiaan 19 miljardia euroa vuonna 2008. Suorista osakesijoituksista tappioita kertyi 11 miljardia ja rahastosijoituksista lähes 5 miljardia euroa. Myös sijoitussidonnaisista henki- ja eläkevakuutusasemista kertyi 3 miljardin euron tappiot. Lisäksi kotitalouksien rahoitusasema heikkeni välillisesti työeläkevarojen supistumisen vuoksi. Kotitaloudet hankkivat nettomääräisesti lisää rahoitusvaroja runsaalla 4 miljardilla eurolla, mikä on 2 miljardia vähemmän kuin edellisvuonna.

Kotitalouksien rahoitusvarojen muutos 1996-2008, mrd euroa

Poikkeuksellisen epävarmuuden vallitessa osake- ja muilla arvopaperimarkkinoilla kotitalouksien rahoitusvarojen painopiste siirtyi yhä voimakkaammin arvopapereista talletuksiin. Talletuksiin virtasi lisää kotitalouksien rahaa lähes 8 miljardia euron edestä, kun samalla rahasto-osuuksia lunastettiin pois nettomääräisesti runsaat 4 miljardia euroa. Kotitalouksien kiinnostus kotimaisia pörssiosakkeita kohtaan kuitenkin heräsi pitkän tauon jälkeen uudelleen, ja niitä hankittiin nettomääräisesti lisää 1,5 miljardilla eurolla.

Kaikkiaan kotitalouksilla oli sijoitettuna rahoitusvaroihin 187 miljardia euroa vuoden 2008 lopussa. Siitä 71 miljardia oli talletuksia, 15 miljardia pörssiosakkeita, 40 miljardia muita osakkeita, 33 miljardia henki- ja eläkevakuutusasemista ja 9 miljardia euroa rahasto-osuuksia. Muita rahoitusvaroja kotitalouksilla oli 19 miljardin euron arvosta.

Kotitalouksien rahoitusasema pysyi alijäämäisenä vuonna 2008. Vaikka velkojen vuosikasvu hidastui selvästi edellisvuodesta, velkaantumistaso eli luottojen suhde käytettävissä olevaan tuloon nousi 109,8 prosenttiin edellisvuoden 108,1 prosentista. Kotitalouksien nettorahoitusvarallisuus eli rahoitusvarojen ja velkojen erotus pieneni lähes neljänneksen edellisvuodesta. Vuoden 2008 lopussa se oli 78 miljardia euroa.

Julkisen sektorin varallisuusasema heikkeni

Julkisen sektori oli tulojen ja menojen kautta tarkasteltuna edelleen runsaasti ylijäämäinen vuonna 2008. Julkisen talouden kestävyyskannalta tärkeämpi mittari on kuitenkin sen varallisuusasema. Siinä tapahtui merkittävä käänne huonompaan julkisyhteisöjen rahoitusvarojen arvon pudottua 33 miljardilla eurolla vuoden aikana. Tulevaisuuden eläkemaksuja varten rahastoiduista työeläkelaitosten varoista kertyi kaikkiaan 26 miljardin euron hallussapitotappiot vuonna 2008. Valtion osakeomistusten arvon pieneneminen 14 miljardilla eurolla taas painoi valtion nettorahoitusvarallisuuden 11 miljardia euroa negatiiviseksi. Julkisyhteisöjen velka kasvoi hieman vuoden aikana.

Työeläkelaitosten sijoitusten painopiste siirtyi vuoden 2008 aikana osakkeista ja rahasto-osuuksista lainoihin ja velkapapereihin. Työeläkelaitokset lainoivat yrityksiä 3,5 miljardilla eurolla ja lisäsivät

velkapaperisijoituksiaan 3 miljardilla. Toisin kuin muutamana aiempina vuotena sijoitusten painopiste oli nyt kotimaassa.

Yritysten lainat kasvoivat voimakkaasti

Yritysten velkaantuminen kiihtyi vuonna 2008. Uuden rahoituksen hankinta tapahtui lähes kokonaan lainaa ottamalla, koska joukkovelkakirjalainojen ja yritystodistusten markkinat tyrehtyivät. Valtaosa lainakannan 33 miljardin euron kasvusta tuli yritysten välisistä lainoista, mutta yrityksiä lainoittivat voimakkaasti myös luottolaitokset ja työeläkelaitokset. Lyhytaikaisessa rahoituksessa pankkien antamat luotot korvasivat yritystodistusten kautta tapahtuvan rahoituksen hankinnan. Kaikkiaan yritykset lisäsivät lyhytaikaisia pankkiluottojaan runsaan 6 miljardin euron edestä.

Sijoitukset ulkomaisiin osakkeisiin tyrehtyivät

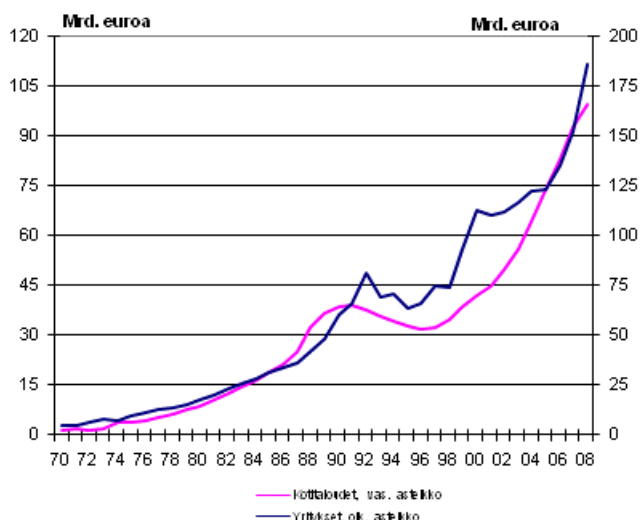
Suomalaiset sijoittajat, erityisesti työeläkelaitokset, sijoitusrahastot ja kotitaloudet vetivät vuonna 2008 takaisin rahojaan ulkomaisista pörssiosakkeista ja rahasto-osuuksista runsaan 3 miljardin euron arvosta, kun edellisvuonna niihin virtasi uutta rahaa peräti 10 miljardia euroa. Yritykset kuitenkin jatkoivat ulkomaisia suoria osakesijoituksiaan ja käyttivät niihin 10 miljardia euroa.

Myös ulkomaiset sijoittajat vähensivät voimakkaasti omistuksiaan suomalaisissa pörssiosakkeissa. Kaikkiaan niitä myytiin kotimaisille sijoittajille nettomääräisesti 5 miljardin euron edestä. Ulkomaisen pörssiomistuksen arvo romahti kurssien laskun siivittämänä alle puoleen edellisvuodesta ja oli 64 miljardia euroa vuoden lopussa. Ulkomaisen omistuksen osuus kotimaisten pörssiosakkeiden arvosta laski samalla 59 prosenttiin.

Yritysten ja kotitalouksien velat ovat kasvaneet nopeasti

Sekä kotitalouksien että yritysten velkaantuminen on ollut nopeaa viimeisten 40 vuoden aikana. 1970-luvun puolivälistä vuoteen 1989 kotitalouksien velkaantumisaste eli lainakannan suhde käytettävissä oleviin tuloihin kasvoi yli kaksinkertaiseksi 88,5 prosenttiin. Vasta 1990-luvun lama pysäytti pitkään jatkuneen velkakannan kasvun. Kotitalouksien lainakanta laski vuodesta 1991 aina vuoteen 1996, kunnes se kääntyi jälleen jyrkkään nousuun 2000-luvulle tultaessa, josta lähtien velkaantuminen on ollut taas varsin nopeaa. Vuonna 2008 sekä yrityksillä että kotitalouksilla oli lainavelkaa lähes kolme kertaa enemmän kuin kymmenen vuotta aikaisemmin. Myös kotitalouksien velkaantumisaste on kasvanut viime vuosina ripeästi ollen vuonna 2008 jo 109,8 prosenttia.

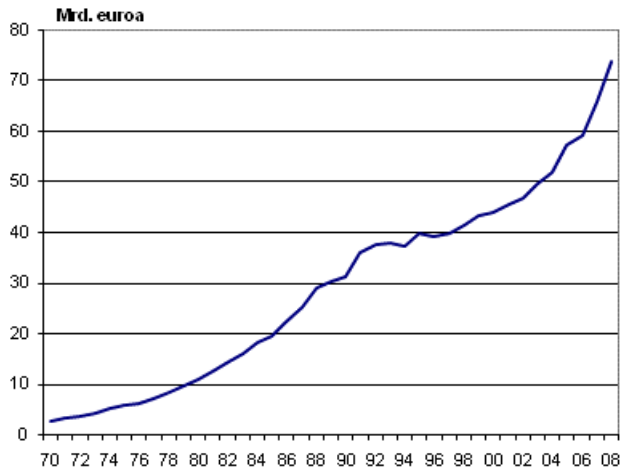
Kotitalouksien ja yritysten lainavelkojen kehitys 1970–2008

Kotitalouksien velkojen ohella myös niiden rahoitusvarat ovat kasvaneet nopeasti. Valtaosa kotitalouksien rahoitusvaroista oli aina 1990-luvun puoliväliin saakka käteisvaroja ja talletuksia. 1970-luvulla kotitalouksien käteisvarat ja talletussäästöt kasvoivat parhaimmillaan yli 20 prosentin vuosivauhdilla. 1990-luvun puolivälin

jälkeen talletusten osuus kotitalouksien rahoitusvaroista lähti laskuun, kunnes vuonna 2007 se kääntyi jälleen nousuun.

Kotitalouksien käteis- ja talletusvarojen kehitys 1970–2008

Tilastolliset erot kasvussa

Sektorin kaikkien tulojen ja menojen erotuksena laskettavan, rahoitusasemaa kuvaavan nettoluotonannon tulisi määritelmällisesti täsmätä rahoitusvaroihin ja velkoihin kohdistuvien rahoitustaloustoimien nettomäärän kanssa. Tähän ei kuitenkaan kansantalouden tilinpidon laadinnassa päästä. Syntyvää reaali- ja rahoitustilien välistä tilastollista eroa ei myöskään hävitetä tasapainotuksessa, vaan syitä merkittäviin eroihin pyritään selvittämään arvioimalla lähdetietoja ja laadintamenetelmiä. Tilastollinen ero onkin tärkeä mittari tietojen tarkkuuden arvioinnissa.

Vuodesta 2002 lähtien yritys- ja ulkomaat -sektorien tilastolliset erot ovat olleet merkittäviä, eikä syitä niille ole löydetty. Taustalla ovat osaltaan ulkomaat-sektorin keskeisen tietolähteen maksutasetilaston merkittävät virheelliset ja tunnistamattomat erät, jotka kuvaavat tilastollista eroa vaihtotaseen ja rahoitustaseen välillä. Maksutaseen tilastoero kasvoi entisestään vuonna 2008 finanssikriisin myötä. Ulkomaat-sektorin tilastollinen ero heijastuu kotimaassa erityisesti yrityssektoriin. Vuonna 2008 yrityssektorin tilastollinen ero oli jo 5,9 miljardia ja ulkomaiden -6,7 miljardia euroa. Yrityssektorin erot ovat viime vuosina olleet samansuuntaisia: reaalitylit näyttävät sektorin rahoitusaseman systemaattisesti paremmaksi kuin rahoitustilit. Myös kotitaloussektorin tilastolliset erot ovat monena vuonna merkittäviä.

Liitetaulukot

1. Kotitalouksien rahoitusvarat

Rahoitusvaade	Vuosi								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Vaateet yhteensä	132 624	133 214	132 661	146 741	158 124	178 011	195 392	201 643	187 341
Käteisraha	1 645	1 287	1 439	1 668	1 964	2 487	2 538	3 037	3 336
Käteistalletukset	32 333	33 864	34 686	37 465	39 602	41 778	42 137	42 921	45 324
Muut talletukset	10 070	10 564	10 617	10 538	10 216	13 143	14 431	20 050	25 226
Joukkovelkakirjalainat	1 451	1 975	1 376	1 390	2 480	2 857	4 281	3 330	3 783
Johdannaissopimukset	176	283	388	142	30
Lainat	376	416	471	575	626	771	1 046	143	317
Noteeratut osakkeet	25 802	18 987	15 269	17 625	18 700	22 617	26 987	27 114	15 021
Noteeraamattomat osakkeet	21 003	20 332	21 712	25 959	27 502	29 730	31 790	29 733	29 216
Rahasto-osuudet	5 126	5 258	4 912	6 573	8 992	12 930	17 639	18 056	9 115
Vakuutustekninen vastuuvélka	25 261	27 679	29 080	31 596	33 812	37 314	39 859	42 184	40 430
Muut saamiset ja velat	3 145	5 506	5 336	4 618	4 875	4 134	4 285	4 783	4 944

2. Kotitalouksien velat

Rahoitusvaade	Vuosi								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lainavelat	42 027	44 723	49 458	56 070	64 249	73 646	83 142	92 587	99 340
Muut velat	2 146	2 299	3 274	2 895	4 709	5 335	7 677	8 034	10 087
V e l a t yhteensä	44 173	47 022	52 732	58 965	68 958	78 981	90 819	100 621	109 427

3. Kotitalouksien rahoitusvarojen nettohankinta

Rahoitusvaade	Vuosi								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Vaateet yhteensä	2 484	2 569	3 521	6 009	7 149	9 116	8 501	6 766	4 473
Käteisraha	202	-358	110	229	296	523	51	499	299
Käteistalletukset	-40	1 531	822	2 779	2 137	2 176	359	784	2 403
Muut talletukset	490	494	53	-79	-322	2 927	1 288	5 619	5 176
Joukkovelkakirjalainat	-271	941	133	-682	785	385	1 404	-673	665
Lainat	65	40	55	104	51	145	275	-903	174
Noteeratut osakkeet	-1 038	273	630	80	242	-398	10	-1 123	-93
Noteeraamattomat osakkeet	-2 463	-3 715	-586	427	-113	-2 016	-700	-1 042	-1 277
Rahasto-osuudet	1 805	834	564	1 305	1 497	2 877	3 862	786	-4 334
Vakuutustekninen vastuuvélka	3 043	2 268	1 555	2 264	2 090	3 108	1 649	2 061	1 404
Muut saamiset ja velat	379	-20	-174	-718	257	-741	151	498	161

4. Kotitalouksien velkojen nettohankinta

Rahoitusvaade	Vuosi								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lainavelat	3 632	2 695	4 882	6 612	8 180	9 397	9 496	9 445	6 726
Muut velat	378	154	975	-379	1 823	626	2 342	357	2 053
V e l a t yhteensä	4 010	2 849	5 857	6 233	10 003	10 023	11 835	9 806	8 778

5. Yritysten rahoitusvarat

Rahoitusvaade	Vuosi									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Vaateet yhteensä	192 892	190 014	193 381	206 492	213 017	222 264	243 176	270 120	291 509	
Käteisraha ja talletukset	10 329	11 924	12 000	16 184	14 030	12 496	13 570	17 271	22 345	
Rahamarkkinainstrumentit	1 900	1 216	2 366	2 176	3 199	2 761	2 926	1 651	904	
Joukkovelkakirjalainat	8 901	8 538	8 006	5 010	3 250	2 719	2 293	1 324	1 423	
Johdannaissopimukset	849	624	1 768	1 582	2 392	1 991	1 672	3 073	5 509	
Lainat	58 334	61 716	64 218	71 076	73 281	69 640	69 205	78 949	86 504	
Noteeratut osakkeet	15 300	11 432	10 324	9 125	7 128	8 768	9 678	9 462	4 711	
Noteeraamattomat osakkeet	58 889	54 304	56 160	60 707	63 295	70 609	81 034	90 311	104 970	
Muut osuudet	187	316	315	347	388	509	848	724	748	
Rahasto-osuudet	2 354	2 347	2 449	3 730	4 442	5 525	6 930	6 732	1 685	
Vakuutustekninen vastuuvélka	1 870	1 909	2 190	2 260	2 432	2 298	2 550	1 875	1 845	
Muut saamiset ja velat	33 979	35 688	33 585	34 295	39 180	44 948	52 470	58 748	60 865	

6. Yritysten velat

Rahoitusvaade	Vuosi									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Vaateet yhteensä	531 408	437 529	370 591	382 043	391 232	443 065	491 981	560 456	475 471	
Rahamarkkinainstrumentit	2 122	1 942	2 370	3 278	3 361	4 711	4 956	5 369	4 188	
Joukkovelkakirjalainat	11 941	14 847	16 026	15 732	16 012	17 140	17 426	17 269	17 024	
Johdannaissopimukset	722	555	803	1 439	1 529	2 163	1 363	1 422	5 000	
Lainat	101 578	98 313	99 392	104 284	110 355	111 217	123 066	139 865	173 444	
Noteeratut osakkeet	304 861	206 578	132 723	126 817	124 106	160 041	183 990	224 286	98 450	
Noteeraamattomat osakkeet	68 277	70 887	74 539	81 561	85 595	92 701	100 603	107 303	108 794	
Muut osuudet	10 139	11 620	12 233	14 626	13 980	15 571	15 743	15 642	16 278	
Muut saamiset ja velat	31 768	32 787	32 505	34 306	36 294	39 521	44 834	49 300	52 293	
Nettorahoitusvarat	-338 516	-247 515	-177 210	-175 551	-178 215	-220 801	-248 805	-290 336	-183 962	

7. Nettorahoitusvarat sektoreittain

sektori	vuosi								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Yritykset ja asuntoyhteisöt	-349 262	-258 809	-189 041	-187 417	-189 579	-232 092	-260 043	-301 686	-195 476
Yritykset	-338 516	-247 515	-177 210	-175 551	-178 215	-220 801	-248 805	-290 336	-183 962
Asuntoyhteisöt	-10 746	-11 294	-11 831	-11 866	-11 364	-11 291	-11 238	-11 350	-11 514
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	7 235	4 579	5 497	3 679	1 446	2 025	2 515	5 411	3 594
Keskuspankki	4 220	4 774	4 585	4 445	4 230	4 996	4 369	4 019	4 421
Muut rahalaitokset	-847	926	1 253	1 183	1 211	200	-358	592	750
Talletuspankit	-258	635	786	848	1 002	-43	-813	70	480
Rahamarkkinarahastot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusta välittävät rahalaitokset	-589	291	467	335	209	243	455	522	270
Muut rahoituslaitokset	346	-2 741	-2 117	-3 035	-4 821	-5 858	-5 741	-2 282	-1 711
Sijoitusrahastot	0	-1	0	0	-2	-1	0	0	0
Muut rahoitusta välittävät laitokset	346	-2 740	-2 117	-3 035	-4 819	-5 857	-5 741	-2 282	-1 711
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	708	168	245	194	284	660	859	1 295	502
Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	2 808	1 452	1 531	892	542	2 027	3 386	1 787	-368
Vapaaehtoiset eläkerahastot	1 241	336	132	357	339	891	727	1 015	97
Julkisyhteisöt	41 102	44 086	44 987	57 425	71 084	92 240	115 080	130 440	96 841
Valtionhallinto	-29 139	-28 273	-28 957	-22 380	-20 039	-11 773	-3 043	2 831	-10 822
Paikallishallinto	5 451	4 522	4 813	4 386	3 835	3 361	3 835	3 520	2 584
Sosiaaliturvarahastot	64 790	67 837	69 131	75 419	87 288	100 652	114 288	124 089	105 079
Työeläkelaitokset	62 919	65 680	67 133	73 506	85 416	98 849	111 898	121 271	102 672
Muut sosiaaliturvarahastot	1 871	2 157	1 998	1 913	1 872	1 803	2 390	2 818	2 407
Kotitaloudet	88 451	86 192	79 929	87 776	89 166	99 030	104 573	101 022	77 914
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	11 045	8 689	7 553	8 144	9 719	12 694	14 153	13 085	9 192
Ulkomaat	201 429	115 263	51 075	30 393	18 164	26 103	23 722	51 728	7 935

8. Rahoitustaloustoimet sektoreittain

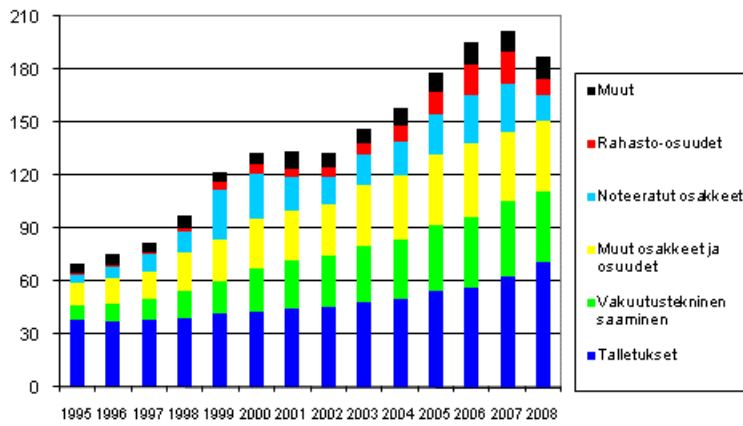
Sektori	vuosi	Instrumentti		
		Velkojen nettohankinta	Rahoitusvarojen nettohankinta	Rahoitustaloustoimet, netto
Yritykset ja asuntoyhteisöt	2005	3 139	3 923	784
	2006	19 282	19 939	657
	2007	23 359	23 327	-32
	2008	35 290	29 094	-6 196
Keskuspankki	2005	356	945	589
	2006	837	978	141
	2007	3 176	3 372	196
	2008	6 108	6 320	212
Muut rahalaitokset	2005	19 096	18 662	-434
	2006	30 668	31 166	498
	2007	29 003	28 060	-943
	2008	32 246	32 849	603
Muut rahoituslaitokset	2005	5 782	7 148	1 366
	2006	9 123	9 673	550
	2007	3 724	3 943	219
	2008	-5 340	-4 313	1 027
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	2005	311	548	237
	2006	-316	117	433
	2007	15	266	251
	2008	184	-269	-453
Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	2005	3 148	1 678	-1 470
	2006	1 495	1 433	-62
	2007	1 240	975	-265
	2008	1 207	1 347	140
Julkisyhteisöt	2005	-2 025	1 437	3 462
	2006	-809	5 973	6 782
	2007	-164	9 206	9 370
	2008	788	8 601	7 813
Kotitaloudet	2005	10 023	9 116	-907
	2006	11 835	8 501	-3 334
	2007	9 806	6 766	-3 040
	2008	8 778	4 473	-4 305
Ulkomaat	2005	20 138	15 777	-4 361
	2006	37 115	31 689	-5 426
	2007	28 562	23 348	-5 214
	2008	14 747	14 906	159

9. Tilastollinen ero sektoreittain

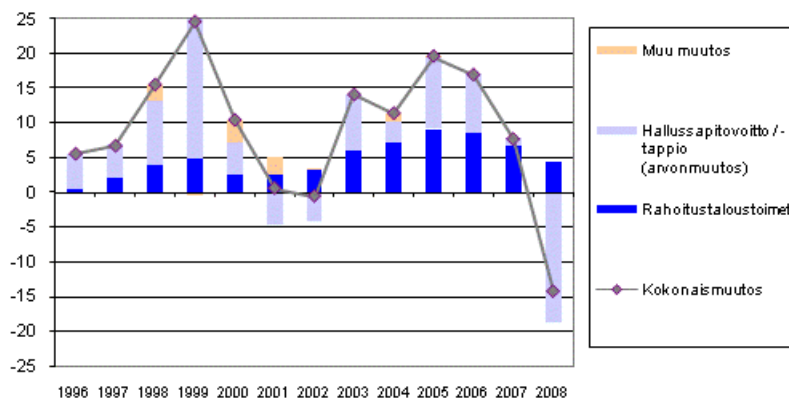
sektori	Instrumentti	vuosi									
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Yritykset ja asuntoyhteisöt	Rahoitustaloustoimet, netto	4 749	7 495	3 659	6 442	3 111	784	657	-32	-6 196	
	Nettoluotonanto	4 201	6 834	7 771	6 757	8 491	5 252	6 308	3 474	-347	
	Tilastollinen ero	-548	-661	4 112	315	5 380	4 468	5 651	3 506	5 849	
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	Rahoitustaloustoimet, netto	-595	-3 449	1 951	-938	185	288	1 560	-542	1 529	
	Nettoluotonanto	-11	506	1 357	-216	303	1 023	1 579	1 057	2 464	
	Tilastollinen ero	584	3 955	-594	722	118	735	19	1 599	935	
Julkisyhteisöt	Rahoitustaloustoimet, netto	8 666	7 206	5 643	3 217	3 748	3 462	6 782	9 370	7 813	
	Nettoluotonanto	9 031	6 909	5 689	3 329	3 194	3 954	6 462	9 317	7 637	
	Tilastollinen ero	365	-297	46	112	-554	492	-320	-53	-176	
Kotitaloudet	Rahoitustaloustoimet, netto	-1 526	-280	-2 336	-224	-2 854	-907	-3 334	-3 040	-4 305	
	Nettoluotonanto	-4 000	-2 926	-2 751	-2 561	-2 505	-4 863	-6 912	-6 869	-5 499	
	Tilastollinen ero	-2 474	-2 646	-415	-2 337	349	-3 956	-3 578	-3 829	-1 194	
Kotitalouksia palvelevat voittoja tavoittelemattomat yhteisöt	Rahoitustaloustoimet, netto	-521	65	866	28	993	734	-239	-542	1 000	
	Nettoluotonanto	949	532	309	227	250	371	398	245	433	
	Tilastollinen ero	1 470	467	-557	199	-743	-363	637	787	-567	
Ulkomaat	Rahoitustaloustoimet, netto	-10 773	-11 037	-9 783	-8 525	-5 183	-4 361	-5 426	-5 214	159	
	Nettoluotonanto	-10 170	-11 855	-12 375	-7 536	-9 733	-5 737	-7 835	-7 836	-6 561	
	Tilastollinen ero	603	-818	-2 592	989	-4 550	-1 376	-2 409	-2 622	-6 720	

Kuviot

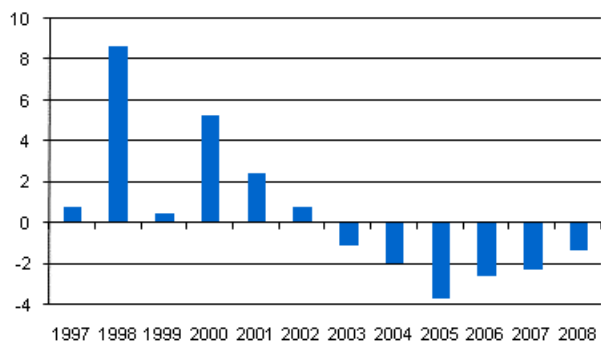
Kotitalouksien rahoitusvarat 1995-2008, mrd euroa

Kotitalouksien rahoitusvarojen muutos 1996-2008, miljardia euroa

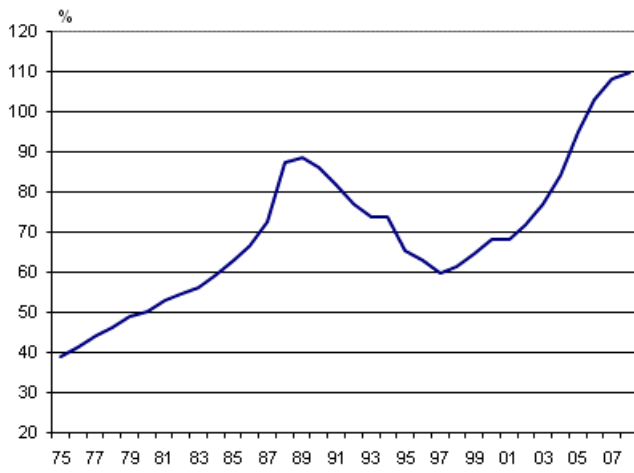

Yritysten liikkeelle laskemat noteeratut osakkeet, netto* 1997-2008, miljardia euroa

*Liikkeeseen laskut vähennettynä omien osakkeiden takaisinostoilla

Kotitalouksien velkaantumisaste 1975–2008

Laatuseloste: Rahoitustilinpito

1. Tilastotietojen relevanssi

Rahoitustilinpito on osa kansantalouden tilinpidon järjestelmää. Se kuvaa kansantalouden eri sektoreiden rahoitusvaroja ja velkoja vuoden lopussa sekä niiden määriin vaikuttavia rahoitustaloustoimia (virtoja) vuoden aikana. Rahoitustilinpito kattaa kaikki Suomen kansantalouden sektorit sekä Suomen ja ulkomaiden välisen rahoitustaseen ja rahoitustaloustoimet. Tilasto sisältää myös vastinsektoritiedot, joiden kautta voidaan tarkastella sektorien välisiä velka- ja saamissuhteita. Rahoitustaseet arvostetaan pääsääntöisesti markkina-arvoon.

Rahoitustilinpidossa noudatetaan talousyksiköiden luokittelussa institutionaalista sektoriluokitusta (Sektoriluokitus 2000, Käsikirjoja 5, Tilastokeskus, maaliskuu 2000) ja rahoitusinstrumentteja luokiteltaessa rahoitusvaadeluokitusta (Rahoitusvaadeluokitus 1996, Käsikirjoja 6, Tilastokeskus, toukokuu 1995.) Käytetyt sektori- ja vaadeluokitukset on kuvattu kohdassa Luokitukset.

Tilastoa on laadittu tilastovuodesta 1995 lähtien Euroopan tilinpitojärjestelmän (EKT95) edellyttämällä ja siten kansainvälisesti vertailukelpoisella tavalla. Euroopan tilinpitojärjestelmä on kuvattu käsikirjassa EKT95, Euroopan Yhteisöjen tilastotoimisto Eurostat, 1995. Käsikirjan luvuissa 5-7 käsitellään rahoitustilinpitoa.

Rahoitustilinpidon historia-aikasarja vuosilta 1970-1994 poikkeaa EKT95:n periaatteista rahoitusvarojen kattavuuden ja arvostuksen sekä tilastoyksiköiden luokittelun osalta. Julkaistu sisältö ei pidä sisällään vastinsektoritietoja ja siinä käytetty sektori- ja vaadeluokittelu on karkeampi kuin EKT95-aikasarjassa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Rahoitustilinpito on pääasiassa muista tilastoista johdettu tilasto. Tilaston laadinnassa käytetään lähteinä paitsi rahoitustilastoja, myös muita sektori- tai vaadekohtaisia tase- ja virtatietoja sisältäviä tilastoja ja aineistoja. Tiedot sovitetaan yhteen tasapainotetuksi kokonaisuudeksi. Seuraavassa kuvataan keskeiset EKT95:n mukaisten tietojen laadintaan käytetyt tietolähteet.

Tärkeimmät tietolähteet

Yritysten rakennetilasto

Yrityssektorin rahoitustaseen pää tietolähde on Tilastokeskuksen yritysten rakennetilaston tietokanta, joka sisältää yritysten tilinpäätöstietoja. Rakennetilaston tasetietojen kautta saadaan koko sektorille määrättyä kirjanpitoarvoiset rahoitusvarojen ja -velkojen kokonaisuudet sekä jonkin verran vaadekohtaista tietoa.

Luottolaitostilasto

Luottolaitostilasto perustuu luottolaitosten viranomaistiedonkeruuseen eli VIRATI:iin. Mukana olevat viranomaisinstituutiot ovat Tilastokeskus, Finanssivalvonta ja Suomen Pankki. Tiedonkeruun perusta on Finanssivalvonnan tietotarpeet valvottavista luottolaitoksista, mutta osa tiedonkeruusta perustuu myös Tilastokeskuksen tietotarpeisiin. Keruu käsittää tuloslaskelman, taseen ja useita liitetauluja. Tase liitetauluineen on rahoitustilinpidossa talletuspankkien ja muiden luottolaitosten keskeinen tietolähde, siitä saadaan vaadekohtaiset reunatiedot. Tase sisältää myös vastinsektoritietoja.

Maksutase

Suomen Pankki laatii Suomen maksutasetilaston, joka on rahoitustilinpidon ulkomaat –sektorin pää tietolähde. Maksutasetilastossa kuvataan kansantalouden ulkoista tasapainoa eli kotimaan ja muun maailman välisiä taloussuhteita. Rahoitustilinpidon laadinnassa käytetään sen sisältämiä rahoitustasetta ja ulkomaisen varallisuuden tasetta, jotka kuvaavat ulkomaisia saamisia ja velkoja sekä niiden muutoksia. Maksutasetilaston kirjaukset ovat pääosin yhtenevät kansantalouden tilinpidon periaatteiden kanssa.

Luottokanta

Tilastokeskuksen luottokantatilasto on lähes kaikille sektoreille yhteinen tietolähde. Siitä ilmenee koko kotimaisen luottokannan (lainat ja joukkovelkakirjalainat) jakaantuminen luotonantaja- ja luotonsaajasektoreittain sekä luotonsaajatoimialoittain sekä luottojen jakaantuminen käyttötarkoituksen mukaan. Lähdeä käytetään lähinnä vastinsektoritietojen laadinnassa.

Rahoitustilinpidon kysely

Rahoitustilinpidon laadintaa varten Tilastokeskus kerää rahoitustasetiedot noin 90 tiedonantajalta. Tiedonantajia ovat muut rahoituslaitokset kuin luottolaitokset, työeläkelaitokset, muut sosiaaliturvarahastot sekä suurimmat voittoa tavoittelemattomiin yhteisöihin kuuluvat säätiöt. Kyselyn tuottamat tiedot ovat tilaston laadinnassa tärkeää perusaineistoa. Rahoitustasekysely on ainoa tietolähde, joka on suunniteltu ainoastaan rahoitustilinpidon laadintaa varten.

Kuntien taloustilasto

Paikallishallinnon tärkein tietolähde on Tilastokeskuksen tuottama Kuntien ja kuntayhtymien taloustilasto, joka sisältää tietoja kuntien ja kuntayhtymien menoista ja tuloista, varoista ja veloista sekä toiminnasta. Kuntien ja kuntayhtymien sekä niiden liikelaitosten tasetietoja sekä rahoituslaskelmatietoja käytetään rahoitustilinpidon laadinnassa.

Valtion liikekirjanpito

Valtion liikekirjanpito pitää sisällään valtion virastojen ja rahastojen kirjanpidon. Liikekirjanpidon tasetilejä käytetään päätietolähteenä valtion rahoitustilien laadinnassa. Aineistoa ylläpitää Valtiokonttori.

Valtiokonttorin velkaraportit

Valtion velan laskenta perustuu suurelta osin Valtiokonttorin kuukausittain julkaisemaan valtion velkaraporttiin. Neljännesvuosittain saatava raportti sisältää tietoa nimellis- ja markkinahintaisesta velasta vaateittain ja valtion johdannaisista.

TELAn sijoitusseurantakysely

Sijoitusseurantakysely on työeläkelaitosten tärkein tietolähde. Työeläkevakuuttajat TELA kerää jäsenlaitoksiltaan Finanssivalvonnan, Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen kanssa yhteistyössä laaditun sijoituskantatilaston ja laatii niistä yhteenvetotilastot. Yhteenvetotilastot ovat rahoitustilinpidon käytettävissä eriteltyinä pakolliseen ja vapaaehtoiseen työeläkevakuuttamiseen. Lisäksi vastaavat tiedot saadaan muista sosiaaliturvarahastoista sekä Suomen Pankin eläkerahastosta.

Suomen Pankin tilinpäätöstiedot

Suomen Pankki toimittaa Tilastokeskukselle vuosittain taseensa rahoitustilinpidon käyttämän sektori- ja vaadeluokittelun mukaisena.

Sijoitusrahastotilasto

Tilastokeskuksen keräämä sijoitusrahastotilasto sisältää tietoja kotimaisten sijoitusrahastojen sijoituksista sekä rahasto-osuuksista ja niiden omistuksista neljännesvuosittain. Tilasto pitää sisällään tiedot sijoitusrahastoista rahastotyypeittäin, arvopaperisalkun sisällön liikkeeseenlaskijasektoreittain, rahaston arvon, rahasto-osuuksien arvot, rahasto-osuuksien nettomerkinnot neljänneksen aikana sekä liikkeellä olevien rahasto-osuuksien jakaantuminen omistajasektoreittain. Myös vuosikohtaiset rahastojen tuloslaskelmat ja taseet sisältyvät tilastoon. Tilastoa käytetään rahoitustilinpidossa rahasto-osuuksien laskentaan kaikille sektoreille.

Tilasto on lopetettu vuonna 2009. Jatkossa vastaavat tiedot sijoitusrahastoista kerää Suomen Pankki.

Arvopaperikeskuksen arvo-osuusrekisteri

Noteerattujen osakkeiden laskentaan käytetään Arvopaperikeskuksen (APK) arvo-osuusrekisterin tietoja. Rekisteristä saadaan neljännesvuosittain kunkin arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan osakesarjan sektorikohtaiset omistukset kappaleittain sekä osakkeiden kurssit neljänneksen lopussa. Tietojen perusteella voidaan laskea kotimaisten noteerattujen osakkeiden taseet ja virrat kaikille sektoreille.

Sijoituspalveluyritystilasto

Tilastokeskuksen keräämä tilasto sisältää kaikkien Suomessa toimivien sijoituspalveluyritysten taseet, joita käytetään osana muiden rahoituslaitosten tietojen laskennassa.

Vakuutusyhtiötilasto

Finanssivalvonta laatii vuosittain vakuutusyhtiötilaston. Tilaston sisältämistä vakuutusyhtiöiden ja -yhdistysten taseista saadaan kirjanpitoarvoiset reunat soveltuville vaateille. Lisäksi Finanssivalvonta toimittaa taseyhteenvedot vapaaehtoisten eläkerahastojen osalta.

Vakuutusyhtiöiden sijoitusseuranta

Finanssialan keskusliitto FK kerää tietoja vakuutuslaitosten sijoituksista neljännesvuosittain. Tiedonkeruu syntyi yhteistyössä Finanssivalvonnan, Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen kanssa. Tilasto on rahoitustilinpidon kannalta merkittävä tietolähde vakuutuslaitosten sijoitusten ja etenkin niiden muutosten tilastoinnissa

Yhteenvetoprosessi

Rahoitustilinpito on tasapainotettu tilastojärjestelmä, joten sektorikohtaiset lähdetiedot täytyy sovittaa yhteen. Yhteensovitus tehdään vastinsektoreittain vaade vaateelta niin, että kullekin sektorin saamis- ja velkaerälle löytyy vastinkirjaus toisen sektorin saamissa/veloissa. Poikkeavat tiedot sovitetään yhteen. Laadintaprosessi on työläs ja kukin tieto arvioidaan erikseen. Lähdeaineisto analysoidaan samalla tarkasti ja mahdolliset yhteensopimattomuudet tulevat esiin. Lopullisen tiedon valinnassa painotetaan luotettavuutta ja systemaattista tietolähteiden käyttöä sekä sektorin rahoitustaseen kokonaisuutta (rahoitusvarojen tai velkojen yhteissummia). Kotitaloussektorin tiedoista suuri osa syntyy vastinsektoritiedoista.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Rahoitustilinpito on pääasiassa muista tilastoista johdettu tilasto. Täten lähdetilastojen laadulla on ratkaiseva merkitys tilaston luotettavuuden kannalta. Koska lähdetilastoja on erityyppisiä, epävarmuustekijöitäkin on monenlaisia. Oman vaikeutensa rahoitustilinpidon laadintaan tuovat lähdetilastojen poikkeamat kansantalouden tilinpidon määritelmistä. Poikkeamat koskevat etenkin rahoitusvarojen arvostusperiaatetta sekä vaateiden ja tilastoyksikköjen luokituksia. Rahoitustaloustoimista (virroista) on lisäksi joissain aineistoissa vain niukasti tietoa, jolloin tietoja on estimoitava esimerkiksi taseiden muutoksen avulla. Alipeittoa ei juuri esiinny, koska lähes kaikki pää tietolähteet ovat totaaliaineistoja. Tietolähteiden käytössä pyritään systemaattisuuteen ja jatkuvuuteen.

Yhteenvetoprosessissa sektorikohtaiset tiedot sovitetään yhteen tasapainotetuksi kokonaisuudeksi. Prosessissa voidaan arvioida eri tietolähteiden luotettavuutta suhteessa muihin tietoihin. Näin voidaan hallita epävarmuustekijöitä ja paljastaa virhelähteitä. Yhteenvedo onkin keskeisessä roolissa tilaston luotettavuuden kannalta. Yhteenvedossa osa tiedoista, joille ei ole suoraa tietolähdettä, lasketaan muiden tietojen perusteella (residuaalina). Tämä koskee erityisesti yrityssektoria. Näin johdettuihin tietoihin liittyy usein keskimääräistä suurempaa epävarmuutta.

Tilastollinen ero

Rahoitustilinpidon tarkkuutta voidaan arvioida tarkastelemalla rahoitustilejä suhteessa kansantalouden reaalitylinpidon kirjauksiin. Nettoluotonanto on (reaali-)sektoritilien tasapainoerä, jonka tulee täsmätä rahoitustilien sisältämään nettoraioitustaloustoimet-erään. Poikkeamaa kutsutaan tilastolliseksi eroksi, jota voidaan tarkastella sektorikohtaisesti. Erojen suuruus vaihtelee sektoreittain. Suurimmat erot löytyvät yrityksistä, ulkomaista ja kotitalouksista ja pienimmät erot taas julkisyhteisöistä. Yritys- ja ulkomaat -sektorien tilastollinen ero on ollut kasvussa 2000-luvun lopulla ja lisäksi ero on systemaattisesti samansuuntainen. Taustalla on ulkomaat-sektorin päätietolähteenä käytettävän maksutasetilaston kasvanut sisäinen tilastoero vaihtotaseen ja rahoitustaseen välillä. Monissa muissa maissa tilastollista eroa ei näy, vaan tilit tasapainotetaan.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Rahoitustilinpidon tiedot ilmestyvät vuosittain heinäkuussa (t +6,5kk). Silloin viimeisimmän tilastovuoden tiedot ovat ennakkollisia ja ne tarkentuvat tietolähteiden tarkentumisen vuoksi seuraavan julkistuksen yhteydessä seuraavan vuoden tammikuussa (t +13kk). Lisäksi menetelmämuutoksista yms. johtuvia aikasarjakorjauksia tehdään tarvittaessa koko EKT95-aikasarjaan ja niistä johtuen luvut voivat muuttua merkittävästi.

5. Tietojen saatavuus

Rahoitustilinpito julkaistaan tilaston kotisivuilla, joilta löytyvät myös tilaston kuvaukset. Lisäksi Euroopan Unionin tilastovirasto Eurostat julkaisee tiedot kotisivuillaan.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Rahoitustilinpidoon vuodesta 1995 alkavien EKT95-aikasarjojen tiedot ovat pääosin vertailukelpoisia vuodesta toiseen. Vapaaehtoiset eläkerahastot siirrettiin työeläkelaitoksista vakuutuslaitoksiin vuodesta 2000 alkaen, mikä tuo katkoksen aikasarjoihin. Tietolähteiden muutokset voivat myös vaikuttaa tietojen vertailtavuuteen. Esimerkiksi yrityssektorin laskentaan käytetyt tietolähteet ovat tulleet kattavammiksi matkan varrella.

Vuosien 1970-1994 tase-aikasarjat poikkeavat EKT95:n mukaisista aikasarjoista merkittävästi kattavuuden, yksiköiden luokittelun, varojen arvostuksen sekä laadintamenetelmien osalta. Tärkeimmät poikkeamat ovat:

- Henki- ja eläkevakuutusäästöjä ja muita vakuutussaamisia ei ole tilastoitu rahoitusvaroina
- Johdannaisia ei ole tilastoitu rahoitusvaroina
- Osakkeet ja muut arvopaperit on arvostettu pääsääntöisesti nimellisarvoon tai muuhun kirjanpitoarvoon.
- Osakkeiden ja osuuksien osalta kattavuus on puutteellinen
- Muihin saamisiin ja velkoihin (AF.7) on luettu eriä, joita ei ole voitu kohdentaa muihin vaateisiin
- Työeläkelaitokset on luokiteltu vakuutuslaitoksiin (S.125)
- Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt sisältyvät yrityssektoriin (S.11)
- Muut rahoituslaitokset (S.123) sisältävät myös muut luottolaitokset kuin pankit sekä rahoitusta avustavat laitokset
- Vuosina 1970-1975 valtion liikelaitokset sisältyvät valtiosektoriin
- Kotitalouksien ja yritysten tiedot perustuvat osittain arvioihin
- Yrityssektorin sisäisten saamisten ja velkojen kattavuus on puutteellinen

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Rahoitustilinpito koostuu monista eri lähdetilastoista saaduista tiedoista. Käsitteelliset poikkeamat ja tasapainotus aiheuttavat sen, ettei tilasto ole aina kaikilta osin täysin yhtenevä lähdetilastojen kanssa. Vertailua ei usein ole järkevää tehdä. Rahoitustilastoihin nähden poikkeamat ovat yleensä pieniä.

Maksutasetilaston sisältämät ulkomaisen varallisuuden tase ja rahoitustase ja ovat rahoitustilinpidoissa ulkomaat-sektorin päälähteet. Ne vastaavat käsitteiltään lähes täysin rahoitustilinpidoon käsitteistöä. Rahoitustilinpidoon ulkomaat-sektori ei kuitenkaan ole täysin yhtenevä maksutaseen kanssa. Tämä johtuu osaksi pienistä arvostuseriaateisiin liittyvistä käsitteellisistä poikkeamista, mutta ennen muuta vaihtoehtoisten lähteiden käytöstä. Rahoitustilinpidoon käytössä on lähteitä, jotka antavat täsmällisemmän kuvan joidenkin sektoreiden ulkomaisista saatavista ja veloista. Joskus maksutaseen tietoja joudutaan myös sopeuttamaan yhteenvetovaiheessa tasapainon saavuttamiseksi.

Suomen Pankissa laaditaan rahoitustilinpitoa neljännesvuosittain Euroopan keskuspankin ohjeistuksen perusteella. Tiedot pyritään pitämään täysin yhtenevinä vuosirahoitustilinpidoon kanssa. Täydellistä yhtenevyyttä ei kuitenkaan ole kaikilta osin saavutettu. Tilastokeskuksessa laadittavat julkisyhteisöjen neljännesvuosittaiset rahoitustilit ovat täysin yhtenevät vuositietojen kanssa.

Julkisyhteisöjen EMU-alijäämä ja -velkatilasto sisältää tietoja rahoitustaloustoimista. Tiedot ovat täysin yhtenevät rahoitustilinpidoon kanssa. Sen sijaan velkatiedot poikkeavat rahoitustilinpidoon tiedoista arvostuksen osalta. Rahoitustilinpidoissa julkisyhteisöjen velka kirjataan markkina-arvoon, EMU-velka nimellisarvoon.

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Kansantalous 2010

Lisätietoja

Matti Okko +358-9-1734 3341
Vastaava tilastojohtaja:
Ari Tyrkkö

rahoitus.tilinpito@stat.fi

www.tilastokeskus.fi

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1795-4886 (pdf)